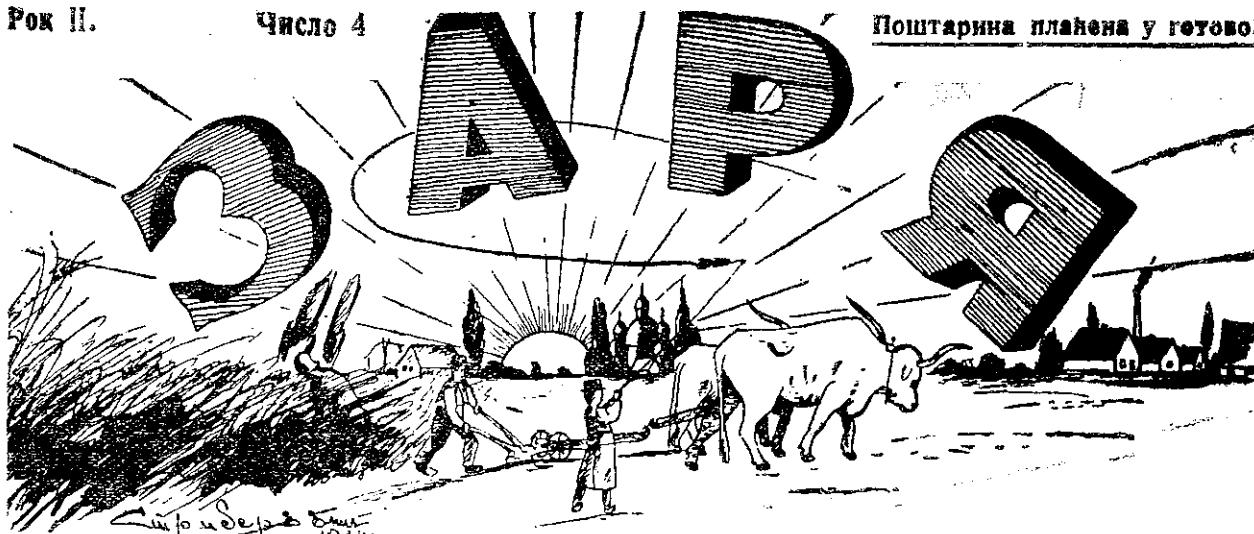

Рок II.

Число 4

Поштарина плаћена у готовом

ОРГАН КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНОГО СОЮЗА ЙОГОСЛАВЯНСКИХ РУСИНОВ

РЕДАКЦІЯ И АДМИНИСТРАЦІЯ
Нови Сад, Футошки пут број 199

Нови Сад 27 януара 1935.
Виходзи раз на тидзень.

Предплата: на рок 50 Динари, на по-
рока 25 Динари, за загранице 2 Долари
ПОДИНОКЕ ЧИСЛО 1 ДИНАР

Народне єдинство и „посланица“

Седемсто роки прешло як умар св. Сава Неманіч и тот рок преглашени за Светосавски рок. Св. Сава бул вельки націонални роботнік, народни просвітитель, чийо заслуги на просвітним полю таки вельки же є преглашени за святого. Прослава його є чисто націонална ствар шицких Югославянох, исто так яки прослава Штросмаєра, Мажуранича, Гаја Томислава Крешимира. То прослава шицких нас Югославянох, ягод цо була и просла 1000 рочніца Хрватскога Краљовства, котре не вжате за чисто хрватске племенске, яле як югославянска націонална ствар. Водник, Крек, Прешерн, не припадаю лем Словенцом, але шицким нам. Исто так св. Сава, Косово, Цар Лазар, Обилич, Караджорде, Милош, Краль Петар, Краль Александар не припадаю лем Србом, але су нашо югославянски великани. То захтева народне єдинство котрого ше тримал и котре нам охабел як завет Блаженоупокоєни Краль-Мученик Александар I Уєдинитель. Кед ше каждого року прославя Штросмаєр православни дзеци у николох присутствую и славя го а их родичи Срби православней вири ше не буня процив прослави Штросмаєра римокатоличкого бискупа бо знаю, же бул вельки югославянски поборникіх, котри усвоєл гесло „брат нам мили, гоч який вон бул вири“. Так диктовала шицким народна свидомосць, котра не зна за вирску ненависць и вирску нецерпелівосць.

Пришла преслава и єдного зос перших утемеляючох нашей отчизни и первого народного просвітителя, до ше става? Баламуца по народу. Появлюю ше злокобни „по-

менски роздор, да розбиваю єдинство югославянского народа. Перша така посланица була потписана от католицких бискупох, котрим ше приключел и наш бискуп п. Няради. Посланица процив сокола Краљевини Югославії дзвига цалу бурю медзи націоналістами, медзи поборниками народного єдинства. Вирска ненависць так далеко ишла же бискупом не завадзalo Сокол безвирским назвац. Ім не державни интерес лежи на шерцу, але свой власни; не завадзalo им да потпишу „посланицу“ ані то гоч на чоле Сокола, поборника народного єдинства, стал теди еще Наслідник Престола а терашні Краль Югославії Й. В Петар II. Кед ше у целей держави дзвигла буря процив іх, поцагли ше. Же дагдзе треба роздор шац, же треба капнуць жолчи до чаши меду нукашњого вирского и племенского народного миру и любови братской у нашей держави, кед год ше почне шиць огень незлагодзеня и медзисобней мержні сипу на нъго олей зос „пастирскими посланицама“. Так ше недавно появела фамозна „посланица“ процив „Зарі“. Як ю народ пріял то знаю нашо читателю барз добре.

27 януара св. Сава ма ше преславиц як и каждого року, лем того року торжественейше еще, на память його 700 рочница од його шмерци, зато тот рок преглашени за Светосавски рок. Рихтаю ше шицки націоналісти широм мілей нам отчизни без розділу вири (чи православни, уніят, католік, мусліман и т. д.). Же би баш так глатко и у слоги то не було наявело ше заш фатална и фамозна „посланица“ загребачкого надбискупа Ешера и котрой творальн ше тута прослава

племенска сербска ствар и же католіци не муша исц на тоту прославу а же би роздор еще векши бул, же католікох не може ніхто примушиц да участвую ані пасивно ані активно бо то прослава православній церкви.

Пан бискуп добре зна, же тата прослава ма чисто націонални карактер. Зна добре, же баш нашо браца Серби од шицких християнох найтолерантнейша, не познаю вирску ненависц і же іх владикове им не заповедаю але им служа. Кельо су толерантни видзише и по тим, же дошлебодзели єзуитом, да ше населя до сред Београду баш теди кед их католицки держави прегаляли як непріятельюх національних державох и шлебоди.

Према „посланиці“ же би ше чувало національне єдинство би требало забранц тоту прославу. Шицки Срби би теди були увредзени и роспалени би бул гніз и настала бы звада зос тима котри видали таку наредбу. Теди би єзуити покрадзомнє ликовали, бо би им ше удало то до сцели. А же прослава не будзе забрањена, теди би єзуити гварели: ето, не дармо гуториме ми, же Србом у тей держави шицко дошлебодзене па и их чисто племенска прослава. Па и тоти слова „католікох не можео на силу ніхто примушиц“ як да на тоту прославу прямушую дакого. Кеди ше еще у нашей шлебодній держави примушовал дахто з єднай вири да присутствује прослави другей вири? На то одвitu нет, бо таке дацо не постой.

Иста тата посланица вишла и у „Руских Новинах“; потрудzel ше и наш крижевачки бискуп п. Няради, да зос ню ше братску любов медзи Славянами. Наш преосвящени зна добре, же ми ту медзи братами Сербами жиєме, зна добре, же ше з німа мame злагодиц и у любови жиц, бо то захтева благобит народа. По тей „посланиці“ (Окружници) Русин ше ма оградзиц зос кинеским муром од власних братох Сербох, ма ше клониц своих найблізших братох Славянох а недавно зос Мадярами ше славел у Вел. Бечкереку еухаристички конгрес. Мадяре у своих чикошкіх шматох досц поучовали Русина рускосци пред ошлебодзенем. Тераз зме шлебодни та Русинох од Славянох треба чувац а водзиц их до мадярского табору. **Дзе тут русске національне чувство?** Тата „посланица“ ягод и гевта процив Сокола и процив „Зарі“ ніч доброго нагору не ноши, бо исто цо и сипане слею на сгень; то еще еден доказ нецерпелівосци и роспальованя мережні медзи братами праве теди, кед ше шицки Славяне мame збивац до густих шорох и неуморно робиц на вибудованю святого національного храма славянского. Без тей посланицы зме могли обстац як и других-

рокох а ані едному Русинови би не почкодзело же би участвовал на прослави наших братох Сербох, бо св. Сава уж не чисто сербски а югославянски великан ягод и Штросмаер, Гай и други, гу тому вон школски патрон, його школи славя и святкую пре його просвитну роботу. Тата посланица ше племенски роздор медзи югославянами а ёще е жалоснейше, же ше до того маю мишац и Русини. То нам не служи на славу и хвалу. **Ми туту посланишу одбиваме од себе. Кажды свидоми Русин у чиїх жилож славянска ирев осудзуе тоти поступаки и не вежме го за свой.** Ми за единство югославянского народу и не церпиме ніч, цо би и найменей чкодзело братской любови и слоги. **Не дайме ше баламуциц на свою чмоду!**

Ми за народне югославянске единство, прето прославиме св. Саву на достойни начин, так як националистом швачи. Єзуитски посланиці не будземе слухац, бо су процив шицкого цо Славянох збліжуе. Славиц и поштовац будземе каждого хто год робел за національну идею югославянства и воопще Славянства. Нам мили кажды брат, чи то бул православни св. Сава а чи рилокатолицки бискуп Штросмаер, або Прешери и други. Вирску ненависц одруцме од себе, свойо не дайме а цудзе поштуйме. Най жіє наша мила Югославія! Най жіє дом Карадьордевица! Най жіє Й. В. Краль Петар II.

Русин

ДА РАСТОЧАТСЯ ВРАГИ РУССКАГО НАРОДА

Еден новопечени историк у „Р. Новинах“ ше так сплетол зос толкованьем назви „Русь“ и „Україна“, же то ані сам не разуми а сце нас поучовац. Гвари же „наш народ у векшини крем у Бачкей и на Горнци страцел свойю историчне руске мено а пре свой чешки живот у исторії не сцигнул да свойо нове мено утвердзи...“. Русскому народу ані нётреба нове мено бо е пишни на свойо старе и славне мено котре очувал. Нам не треба Василь Вышиваний, ані його красна, вишивана кошуля, ані за його пенежи пожичени од Павли Куйба ново сковане українске мено. Круци Боже круци и баламуци, сам себе побива праве зос тим цо пише „...держава киевских князех Олега, Игора, Святослава, Владимира Велького и т. д. то була наша руска держава...“ Києвляне ше волали „Русини“ лёбо „Русичи“... „Русь“ завладала над другима славянскими племенами у сущедстве, вец тоти племена, понеже були **єдного язика** зос Київску „Русю“ фришко ше сто-

пели у єден народ и прияли од Києвлянох меню „Русь“, „Русини“... Далей наводзи, же тово меню нашо добре и славне. На концу гвари: Мушиме буц свидоми, же старе меню „Русин“, „руски“ то нашо праве меню, як цо и нове „Україна“, „Українськи“, ані єдного ше не шемеме одрекнуц ані ганьбиц“. Ганьбиц ше може писатель тай исторії до котрой на силу уцискує українство Габсбурговцох. Кед нашо старе меню добре, славне и кед ше з нім пишиц можеме, нацо нам теди „утвердзиц“ нове ані кус не шумне, не добре и не славне меню. Оздаль прето, же би Василь Вышиваний и його невеста Паула Куйба пішли на стари и славни Киевски престол?

Кажди народ чува як святиню свою исторію и неда ю а наш писатель ю одруцує. Признава же шицки славянски писмена (треба повесц руски писмена, котри мали разни писменски мена) мали исти язык та превжали меню Русь од Києвлянох. Сам наводзи же нас вичами исторія зляла до єднай великой и мощней цалосци, зединени зме и тераз ше трудзи розединьоац. Нацискує нам нове меню, котре не ма славну исторійску прешлосц. Лепшє би було да описал, же исторія українства почина у Австрії под туторством Габсбургох, котри ше сцели рошириц аж поза Киев, але исторія тата кратка а и Василь у своїй вышиваній кошулі ю и на смутни способ закончел зос аферу о котрой зме уж писали и заганьбел не лем себе але и шицких українствуючих самостийникох.

Ані єден свидоми Русин ше не да бала-
муциц и спреведац. Кажди затрима и очува
свою русскосц, котра нашому народу святиня
зато ше и пише святая Русь и не пречера-
го на українске, тото меню охабиме, най ше
з нім пиши Василь Вышиваний, його неве-
ста Паулина и шицки одпадніки святей Руси,
котри би мали ношиц чернос-жолти кошулі,
да их цали швет иззна. А ми свойо не даме,
лем з гадзенъем одбиваме шицко цо нам на-
цискую и цо нам бридзи нашу русскосц. Най
жіє єдини недзеліми силни руски народ! А да
расточатся враги его, ненавидящи славу его.

Русин

НОВОСТИ

Нови Бан Дунавской Бановини
Пан Васович превжал свою должност, исто-
так и нови помочник бана п. Б. Секулич.

У Риму ше зайду и представники Ма-
лей Антанти. Там буду принаєшени важни
договори, так же мадярски ревизионизм за-
вше будзе поховані.

Бугарска новолана да ступи до Рим-
ского Пакту. Поволала ю Франція и Италія.

У Лондону ше находзи предсидентель
Малей Антанти п. Титулеску а там и поль-
ски министер п. Бек, живо ше роби на осто-
вареню Источного пакту. Ма ше загарантовац
мир у швеце, же би ше могло приступиц
ліченю кризи, котра приисла цали швет.

Пре кревну помста викоренене цале
село Тиган у Албанії. Село Тиган ше пова-
дзело зос єдним сушедним селом. У Албанії
влада еще кревна помста. Убйство ше пла-
цало зос главами даскельох жительох села.
Остатніх роках село Тиган тим способом
страцело 52 жительох так же нешка ма еще
даскельо души чиyo животи не буду длуги
бо и их чека кревна помста.

Врангелева черноморска флота
ше ускоро враги Советской Россії. Як талі-
янски новини приноша водзи ше о тим єд-
навка медзи Францію и Россію. Тота флота
ше находзи у Бизерти а ма даскельо убийни
єдиники.

По шаредзеню Ватикана забиваю
голуби на піацу пред катедралу св. Петра у
Риму. Голуби ше тельо намкожели же зава-
дзали при богослужженню. Од тераз будзе по-
карани кажди турист, котрого влаля же карми
голуби на тим піацу.

Страшны циклон дул през даскельо
мали держави у южней Бразилії. У держави
Сан Антоніно циклон зніщел вельо будови
аж и хижу префектури.

**Заш пренашли єдного найстар-
шого человека** на швеце у Россії. Вола-
ше Постков а з його документох видно же
ше родзел 1799 року, ма 136 роки и тримаю
же є найстарши чловек на швеце.

Каменёвали босорку у селу Сан
Педро у Португалії. У селу гинул статок а
медзи дзецы пановала обераца хорота. Су-
вирни людзе обедзели єдну бабу же є босорка
и же тому она виновата. В ноци ю селяне
вицагли зос хижи, привязали за древо и с
каменями забили невину старицу. Пре ёй
мученичку шмерцу позаверали власци 23 ліца,
медзи німа и штири жени.

Младши людзе од 25 роки у Немецкай не можу буц пріяти ані до якей ро-
боти. Таки закон потписал вода Райху п.
Хітлер на Нови рок. То прето, же би лех-
чайше достали старши оженети и фамілі-
ярни роботніці.

До гарчку врагей воды спаднул 2
рочни Франц Сукич из села Шалово при
Марибору. Бавел ше коло огню и кед му
родичи за роботу на час вишли с кухні спад-
нул до гарчку. Олек ше шицок так, же на-
фришко умар. Мацери, чувайце дзеци!

Обешел ше Иван Гробец 30 рочни селянин, бо му жеша ошлєпла. Он ю барз любел и кед му лікарэ гварели, же помоци нет, пошол з дому и у лёше го нашли обещеного.

Уместо млека випил ростворену камену суду дворочни хлапчик Филип Тибор у Суботици. Чешко є повредзени. Пренешени є до болница дзе у найвекших мухох умар. Родичи, чувайце дзеци!

Спадла до студні кед цагала воду Василія жена Л. Павловича селянина из села Адровац при Алексинцу. Коло студні бул ляд, ошлісла и спадла на главу до студні. Дораз ей прибегли на помоць, але уж була мертвага кед ю вицагли.

Збешненіи пес ше появел у селу Стари Янковци у Сриме. Док ше поліцайом не удалось забиць го покусал даскельох людох и псох. Покусані людзе послані до Пастероваго заводу у Новим Саду на лічене.

Спомен-дом будую у малым селу Грабовцу у Сриме на память водзених борбох за ошлебодзене и уединене.

ПЧОЛАРСТВО

(Продлужене)

Пчолняк

Кажды пчолар не лем же муши водзиз бригу да му пчоли буду моцни, да крашне напредую и да ма цо вецей кошніцы, але муши ше постараць и да их змесци за време паші на згоднне место дзе им никто не зарадза.

Пчолняк найзгоднейше поставиць бліско добрей пashi, вербняку, садовніку, багремох, ліпох, сцернянки и т. д. а не на таке место дзе ше лупка як при шмикнох, або бліско уліци дае ше велью преходзи и на други незгодны места. Гу бары тиж не треба пчолняк змесциць, бо кед моцни витор або буря лехко ше догоудзи же пчолки котри ше врацаю с поля падаю до води и подаве ше.

Медаи високіма хижама так исто не добре змесциць пчолняк, бо вец пчоли муша прейг тих прелятоваць кед иду на пашу и з паші.

Пчолняк ше муши чисто тримаць. Не треба да коло нього рошнє коровче у хторим ше затримую жаби и друга згадня. Найлепши кед го посипеме з писком або дробним каменічком.

Кошніцы треба намесциць так да лѣткі буду гу востоку або юго-востоку.

Кошніцы не шму буц зошицким на жемі, а так исто ані високо. Треба их подзвігнуць голем 20—25 см. од жемі.

Селянин

ЗОС МЕДИЦИНІ (лікарства) (Продлужене)

На перши погляд барз чудно випатра же таки мали и невидліви живи битя які су бактерії, па гоч би вони и таки множыслени були, можу зніщиць велького человека од 70 килох. Ище велью то чуднейше кед ше то стане за 6 лебо и за 24 годзини од появі хороти, як то случай при дапоедных хоротах кед ше явя у найчешых епідеміях. Зос самим тим же су у целу и же ше зоснім храня то не мож обясняць. На тот способ то не мож обясняць ані теди кед знаме же бактерії стварно нападню на человека т. е. же хорота на ньго пренешена найменей даскельо годзини а найчастейше даскельо дні скорей як цо ше хорота появела. Време од часу кеди ше хорота пренеше на человека па док ше не появі тата хорота на истим человеку воля ше інкубация тей хороти. Тото време при векшини хоротох трае 1 до 20 дні, а дакеди може траць и веце мешаци. И при истей хороти тото време (інкубация) не вше исте. Так при шарлаху інкубация трае обично 4 до 6 дні. То значи же кед ше ёдно здраве дзецко бавело зос хорим од шарлаху и достало од нього хороту (цо ше найчастейше и става) воно ше о 4 до 5 дні исто похори. Але при шарлаху інкубация може буць и кратша и то 3 па и 1 дзень па и лем даскельо годзини. А баш на келью інкубация кратша на тельо и хорота чеша. То ше ніяк не склада зос тим же би бактерії чкодзелі человеку на тот способ же ше храня зос його креву. А стварно зос тим бактерії человеку и не чкодза велью. Чоловек ма тельо креви же би го бактерії не так лехко звладалі кед би му лем зос тим чкодзелі. Але бактерії жилю, храня ше, вилучую зос себе одпатки утрушеней храні, па и гиню. И баш тоти одпадки, тоти вилученя бактерійох, як и цела дапоедных мертвих бактерійох су найчкодлівши за человека. Вони су барз моцни отрови за человека, трую го и виволую хороту. Тоти бактерійски отрови можу буць таки моцни же уж даскельо капки можу отроваць человека. Дакеди бактерії и не уходза глібоко до цела але их вилученя су моцни отрови, упиваю ше до креви и зос креву ше рознаша по цалым целу и трую го. Таки є случай н. пр. при дифтерії дзе ше бацили дифтерії находза на слузніци гарла а дакеди и на слузніци носа и гагра а іх вилученя ше упиваю до креви и трую цале цело. Слични є случай и при склопзох, дзе ше бацили тетануса находза лем у рани лебо под зароснуту скору а іх моцни отрови (вилученя) упиваю ше до цела по живцох и трую человека, и то най-

баржей живци и мозок.

До тера зме видзели як настава хорога кед бактерій уходза до цела през скору. Слични обставини постая и на слузніцох. Правда, же док випатра же през здраву и цалу скору можу войсц до цела лем два фели бактерійох, дотля векшина бактерійох цо уходза до цела през слузніці можу през іх досц лехко прейсц гоч су и цали и здрави. Па ипак есц досц бактерійох хтори жиу на слузніцох а не виволую хороту гоч су за то способни. Так на слузніци устох, гарла и носа ёст віше страшно вельмо бактерійох. Ёст их вельмо вецей як на чистих рукох. Бактерій ту жиу и храня ше зос єдлом цо застало на слузніци и помедзи зуби по єдзеню а и зос соками цела хтори ше віше находза на слузніцох. У людзох хтори по наслідству маю слабши зубы, пре тога бактерій и кислоту хтору вони правя, настава после длукшого часу губене зубох. Кед чловек прехладне, його одбранбена моц проців тих бактерійох ше нагло зменша и вони лехко виволую вшеліяки хороти як; натху, запалене гарла, гнойне запалене мандульох и други вельмо чеши хороти цо од тих походза. Пре то треба носи уста тримац чисто. Уста треба вимивац віше после єдла зос обычну слану воду, а ище лепше зос щеточку и пастами за вимиване устох. Пре исту причину барз ё подли обычай да мац и други старши перше поживаю єдло а вец го даваю малому дзецку хторе ище не ма зуби. Уста малого дзецки вельмо чистейши од устох старших, а на тот способ дзецко хторе ище не привикло на тоги бактерій уноши их до себе зос мацерину шліну и може достац даяку хороту. Найчастейше на тот способ можу настац хороти черевох, жалудка а и хороти гарла таке дзецко лехчайше достава. Же мац ма даяку оберацу хороту, хторей ше бактерій находва у шліни, вона ю на тот способ сигурно, пренеше и на дзецко.

На слузніци гагра и душніка (циви през хтори идзе воздух гу плюцом) ёст уж вельмо меней бактерій а у плюцох их уж нет. Тоги бактерій у душних цивох кед чловек нагло прехладне виволую запалене плюцох. Док чловек здрави вони му не чкодза гоч ше находза ту на слузніци, але кед нагло и моцнейше прехладне одбранбена моц цела проців тих бактерійох исто так нагло спаднє и вони виволую запалене плюцох. Прето ше треба чувац прехладу. Цепли, розгоруцени а ище баржей и презноєни чловек не шме легнуц в лёце на жем до хлатку, бо кед зашпи та найлехчайше прехладне, а гоч и не зашпи лехко може прехладнуц. Таки чловек не шме піц вельмо жимней води, як цо не шме ані

уходзиц до жимней води док ше сциха не росхладзи. Таки розгоруцени чловек в жиме не шме дружай стац лебо шедзиц не досц облечени Кед ше руша и ходзи та не так лехко прехладне як кед ё мирно.

Кед чловек презноєни лебо премокнути най ёпше да цо скорей преоблече чисти и сухи шмати. Мокри шмати барз олехчу прехладу. Же чловек розограл хрибет при пецу и вибигне у кошулі и на кратши час вонка вон ше може прехладзиц. Пре то не добре в жиме шедзиц зос овартим хрибтом на цеплих пецу. Треба ше так облечиц и так треба натопиц да чловеку не жимно гоч ё на сред хижи, та да не муши хрибет грац на пецу.

Д-р Шарик

Р-У-Б-Р-И-К-А

Русинск греко-католік.

Коцур

В недълю пришол до нас пан богослов Янко Виславски, а людзе уж од давна чекали на його приход. Чим ше дочули людзе же рано пришол та множество людзох пришло до рускей превославней церкви. Св. Литургію служел о. єромонах Инокентий, а по Евангелиѣ тримал красну казань богослов Виславски. На св. Литургії шпивал богослов Варфоломей Вутьок зос коцурскими учительями, чиновниками и дзиякими и з присутним народом. На причасну наказовал священик о. Бѣляков.

Вечар бул богослов Виславски опатриц читальню Културно Просвітного Союзу и там бул барс крашне дочекани од преко сто двацет людзох а на самим ступу до читальни шицки поставали и у мену шицких привитал богослова Виславского пан Симеон Стрибер зос красними словами и пожадал му вельмо успиху, а по тим шицки людзе одшпивали „Многая лѣта“. Богослов Виславски скорей як цо започал свою бешеду гу народу замодлел да ше одшпива хімна „Я Русин был“, на цо шицки людзе поставали и одшпивали. По тим тримал бешеду о станю нашого народа у Галиції, Горниці и у Югославії, а народ зос интересом шицко вислухал. На концу и на одходзе одшпивана хамна „Югославянски Русини“. Руски народ у Коцуре одушевлени, щиро и сердечно сце напредовац и просвішовац ше у славянским руским духу, у братской злоги и любови.

Николай Чельовски

Сотрудником и деснователем.

Статі свой посылаице на време же би змезих до вовторку мали. Писац треба статі кратки, ясни и за народ популарно писани.

ЯК ВОЗНИКЛО (ПОСТАЛО) КОЗАЧЕСТВО?

Вельораз чуєме слово: *козаки*. Читаме за ніх у шветских новинах особено у остатні часи. Слухаме на радіо преноси шивання совершених козацьких хорх, котри широм швета пропагираю культуру русського народу и красоту русских письмох. Вельораз може нагоду припітрецьше и у наших югославянських варошох на козаки штуки (вештини), котрим же цали швет чуде и диви. Слухали зме и читали зме уж вельо о козацькій храбросци у прешлей шветої войни.

При шицким тим велі од нас не маю ясне поніманіе о козацтву. Велі од нас не свидоми того: *хто то козаци?* Велі, справди, велі од нас не свидоми того же и наш югославянско-руsski народ заправо по-томок славних наших преткох, русских козакох. Да, и ми зос правом шмелю можеме повесць же зме потомки славних козакох, гоч нас нємилосердна судьба одзвелела од ніх (можебуц и на виковични часи?) Да, нємилосердна судьба одзвелела нас од ніх тілесно, але дух наш русски бул вше, єст и будзе вше зос нашима русскими козаками зос широких степох ровней и богатей русской України. Ми справди можеме буц горди же мame пред собу таки свитли примир козацькій храбросци и примир богатей русской культуры, котрим же цали учени швет вше дивел и чудовал.

Хто гутори, же наш народ окрем церкви нєма ніяки традиції? Хто шме твердзиц же наш русски народ нєма свою культуру и свою историю? Хто шме твердзиц же наш народ, котри у главним припада востоку, найзаостатши народ медзи цивилизованими народами?

Таке дацо може твердзиц лем тот who нєпозна наш народ! Таке дацо може твердзиц лем тот, who не сце упознац наш русски народ! Таке дацо може твердзиц лем неприятель нашого русского народа!

Вежніце, мили читателі, нашу русскую историю и добре ю прочитайце, та вам же само укаже, же наш народ богати не лем зос вельку историческу традицію, але є богати и зос культурну традицию. А єдно од найважнейших местах у нашей русской истории припада нашим русским козаком.

1. Цо то таке козак?

Слово „*козак*“ першираз стрета ше у польского историка Яна Длугоша, котри умар 1480 года. Именно, вон упомина у своїй літописі под 1469 годом, же теди численне татарске войско, котре ше состояло из убіг-

ших от своїй фамелії людох, розбойнікох и изгнанниках, котрих Татаре на своїй бешеди називаю „*козаками*“, упадло до Подолії и Волині для грабежа (плячки). Дакле слово „*козак*“ є татарске и перши *козаки* були — Татари.

У Татарох було двоякого рода людзе. Єдни оставали под власцу *Хана*, (то єст татарского краля) и своих радоначалниках; тих вони називали *ординцами* прето же татарска держава ше теди звала *орда*.

Други людзе, котри жили по за граніцами *орди* (т. є татарской державы), не находзели ше под непосредственну власцу *Хана* (татарского краля). Вони були шлебодни, вибирали своих *атаманох* (начелнікох), називали лем над собу верховну власц *хана*, а впрочем (у остатнім) були шлебодни.

Татарски *хани* (кральове) доприєсли вельо розвитию козацтва прето, же козацтво було за их державу (одру) оплотом (ограда) проціз неприятеля и як би воєнним погранич'ем. В *козаки* ишли: Татари, незадовольни зос порядками у орди (то єст татарской держави), котри сцели жиць шлебодно, затим розбойніки, а на коец тоти котри були вигнати зос орди за преступлення (злочинства). Их ремеслом було бранці граніцу своїй орди (держави). Кед же цала орда дзвигнула на воєнни поход, то козаки составляли ей передово отряди (одділи), а понеже вони познавали драги у неприятельских крайох, то вони водзели войско хана и указовали му нємаловажни услуги.

Татари були воинственным народом и безпрестанно нападали для грабежа (плячки) сушедни польско-литовски и московско-руssки жеми. При тим Татарски козаки отигривали важну ролю (углогу). Не треба же прето чудовац, же и Польща, Литва и московска Русь подумали да и вони по примиру татарского козацтва устроја себе також своє пограничне козацтво за одбрану своїх граніць. Так, отже, по примиру на Татарох и наш русски народ створел себе своє козацтво, котре у будучносци будзе бавиц скоро може повесць главну ролю у розвою русской истории.

2. Початок придніпровського козацтва

Терашня *Подолія* (русски край) и тоти жеми, котри ше скорей за польских (предвойнових) часох називали *Украина*, були одняти од Татарох Литовцами. Литовске племя бешевовало и бешедує на язику, отминном (розличитим) от славянских язикох *Намаи* на литовским значи — дом, *мушу* значи — буц, *атминти* — памятац, *тиля* — молчание

(чутане); но ёст у литовским язiku и russki слова, як на пр.: *вітоти* (витац), *вести* (водзіц), вера (вира), кветка (квице), неделе (недзеля). Але литовски князи и литовска знать (наука) подвергнули ше еще в половині 13-го віка russkому вліянню (утицю) и принялi russki язик и russku виру, вообще постали Russinami и були такими, док іх на католицизм не обращели єзуити.

Вельки князь литовски *Владислав Ягайло*, котри першe ишош православно-russiske менo *Яков*, дал ше у Krakovу покресциц по рымскому обряду, оженел ше зос польску королеву (кralіцу) *Ядвигу* и соединел Польску зос Литву, но так, же ипак Литва була самостоительна, мала свойого велького князя и находзела ше лем у союзу зос Польску.

Таким союзником Польской бул твоюродни (стриечни) брат *Ягайлов*, *Вітовт*, котри теди литовску державу розширил до устя рики Дніпра и Чарного Моря. *Вітовт* заселел теди *пусты страни медзи рикама Дністром и Дніпром* зос russkим народом, и на самей граніцы устроил поселеня Татарох, котри ше му поддали и уложил на них обязанносц (длужносц) чувац граніцы зос страни Татарох. — *Ето, у тим ше крие начало (початок) придніпровскога козачества.*

Николай Д. Олеяров,
канд. права
(Далей будзе)

О СУЕВЪРІЮ

С честного лица тече честній зной,
гварел писатель Шеноа.

Народни обичаи при вельких празникох, свадбох, задушницах и т. д. не рахуем гу суевърію. Тоти народни обичаи полни мистики (тайнствености) гоч ше дзекеди и коша зос въру, — вони въру помагают и дополнюют зос свою украшающу декоративную романтику. Тоти обичаи мают свою поетску цену (вредность). Прето тоти обичаи не треба висмѣховати, а треба их цениц и отримовац як еманацію души народней, як свойо власни, национални обичаи, бо тоти обичаи битна саставна часц наших расовых особинох, и таманиц тоти обичаи, значело бы твориц душевную пустошь.

Ест други кождодневни обичаи, привички, празновърія, без которых би ше могло буц, и которых би ше требало кленъиц. Так на пр. ест велько швeta, котри върят же им ше додзі нещесце, же встретлю хованье (похороны), же им драгу пребегне мачка, же ше на улицы встретлю з піпом, же им дахто вочи видзе з празну канту (купу), же дацо важно робят во пяяток, на число 13 и т. д.

Напротив многie жени (а и люти) верят, же щастье носят: младій месяц, частици од штранчка з котрым ше дахто обешел; полни канти, свадьбу, комініяра, праше, циганох же встретнуц и т. д. То это праве суевъріе. Суе въсіе указуе на страх примитивного человѣка пред таинственными елементарными силами природы як гром, поплава, пожар, смерть, землетрясеніе, буря и т. д., указуе на страх пред неизбежним.

Една мати дала синови кед на войну ишол, по старніским обичаю талисман т. ё. чудотворній предмет, да себе коло шеі увяже, та го на воини не зазбіют. А син да випробуе талисман звязал го когутови коло шеі, на когута стрельел, а когут ше виврацел; та кед видзел же талисман когута нач не храны од смерти, так го на когутови и охабел. То указуе же днешка швет постал ишаки еманциповани и вери часто лем то що випробуе. Днешка таке време вишло же як пословица гварел: „Не вер ани лѣвой дланія кед це шаерби, бо пеньежи не достаньеш“.

У Прагу народній музей (отдѣленіе за фольклор) прирелzel тѣх дньох изложбу (выставку) суевърія. Ту поз берани и виставени преко 15.000 предмети, зачувани од найстарших часох по днешка. За тоти предмети дораз швет верел же можу принесец щесце, односно отклонъиц нещесце. Так ту виложени найразнороднейши талисмани: „писма з неба“, або найдзени писма на „Христовим гробу“, „благословенія папи“ (векша часц тѣх письмох фальсификати), „должина“ Христа, Матери Божіей, Христовых ран и т. д. як „Політика“ принесла.

Як на изложби видно зос „Лоретанску Христову“ кошульку або шапочку ше дараз у цемним средним вѣку лѣчело хори дзеци, бо докторох теди еще не было. Да ше статок не похори, нешка ветеринар-лѣкар дава серум напредок, а у средним вѣку ше швет модлел иконом св. Венделіна, св. Мартина, св. Лінхарта, св. Рока. Нешка ше напредок дава инекцію против беснила, а не чека ше на св. Квінтерія Енглеску хороту ше днешка лѣчи зос витаміном D, бо у Лурду то не мож вілѣчиц. Против енглійскій хороти помога лем витамін D, а шицко друге то суевъріе и безсовѣтносц.

Як знаете у нас на улицох нумери иду по хижох. У Шланьольской и днешка ше не нумеруют хижи, а числа ноша облаки. Там не кажда хижка, а кажди облак ма свєю нумеру. Озда зато же кед ше дахому уйдзе число 13. да му ше дораз уйдзе и число 11 или 15, бо 5 и 7 ше рахую за щешливи восточны числа. Же тарговци по старим обичаю суевърно прибывают на праг поткову, то ми ани не чудо.

Але ми чуло, же нешкa кед напредовала и цивилизація и техника, же суєв'єрнi и висши класи, котри себе рахують гу просв'єщеним. То указуе на то же пеньежна и интелектуална елита не одно исто. Так найдзеце поткови, або други дробни знаки, частици, емблеми на предней часци автомобила, да чуваю автомобил од нещесца. Други заш на задны мали облак автомобиля кладу бабки, фигурки, и т. д., да шает дума же то украшене, а то чудотворній предмет, талисман, емблем. Ганьбяше за тото суєв'єре свойо, та го прикривают. Я ипак в'єрим же есть чуда на швеце. Есть швета котри маю лем $\frac{1}{2}$ мозга, а збогацели же як други двоме мудри

Островидович
(Дальше будзе)

Янко Виславски, богослов.

СЕДЕМ ДИЯКОНИ

Розлики медзи Православними и Униятами — Греко-католиками
(Продлужене)

3

Ище вам не ясне браца? Вец ево вам по латински вицитирам цо гутори униятски односно римски ученяк о тих словох: „*Vos autem quem me esse dicitis? Et Petrus unus pro caeteris, unus pro omnibus, Tu es, inquit, Christus Filius Dei vivi. Hoc optimie, veracissime; merito tole responsum accipere meruit, Beatus es, Simon Bar-Jona, quia non tibi revelavit caro et sanguis, sed Peter meus qui in coelis est. Et ego dico tibi, quia tu dixisti mihi; dixisti, audi; dedisti confessionem, recipie benedictionem: ergo, Et ergo dico tibi, Tu es Petrus: quia ego petra, tu Petrus; neque enim a Petro petra, sed a petra Petrus, quia non a Christiano Christus, sed a Christo christianus. Et super hanc pertam aedificabo Ecclesiam meam: non supra Petrum quod tu es, sed supra petram quam confessus es!*“ (Migne s. l. t. 38. col. 1238. 1239.) Кому не ясно тераз?

Тераз сом вам доказал же Петро не темельни камень Церкви, па према тому ані *Papa* як Петров наследнік ніч інше є як *общини владика*. А то нам твердзи церковна история бо до IV вику ше іншак не волали, лем: „*епископ римски*“ и ніяк іншак! Аж познейше настал *Papa* и так ше дзвигнул: же вон єдини поглавар на цалим швеце, и же є темельни камень Христовей Церкви.

Веци раз ше трафело же папох не було и по 3 до 7 роки на престолу, а велі папове

були таки бестидни же ше цала Церква Римска за ніх ганьби и нешкa! Канонски правила гуторя так: „Поштуйце епископа бо през епископа нет ані диякона, ані презвитера, ані пошвеценей церкви, ані пошвецени антимис, ані пошвецени елей, єдним словом без епископа нет церкви“. Але таке нігдзе не стойи, же без Петра нет Церкви, або же без римского епископа папи нет церкви! Яки були Папове то увидзице зос историйи хтору вам укратко виложим на далей.

Унияти уча же Петрова сама вира може ше назвац темель цалей Церкви! Але ви ше миліце християнє мойо! Святи Петро ходзел ведно з Исусом як и гевти Апостоли, и слухал науку як и други и добил исту власц як и други апостоли. А мame таке сядоцтво на Петрову „тварду“ виру: Исус Христос по Тайней Вечери гварел: „шицки ше соблажніце пре мнє тей ноци!“ (Матей 14, 27)). А Петро му рече: „гоч и шицки ше соблажня але я не!“ (Матей 14, 29) „А гвари йому (Петрови) Господ: Симоне, Симон, сатана вас пита ца вас ше як пшеницу. Яше модлел за тебе да ше не осиромаши вира твоя“ (Лука 22, 31—32).

Он (Петро) гутори: „Господи с тобу сом готови до цемніци и на шмерц пойсц. Он (Исус) му повед: „Гварим ци Петре, не закукурика когут нешкa, док ше трираз не одрекнеш, же ме незнаш“ (Лука 22, 33—35). И вжал Петра и Якова и Ивана зос зобу: и почал страховац и жалосциц ше. И гварел им: „жалосна душа моя до шмерци: будце ту и не шпице“ (Марко 14, 33—35). Незадлugo ше Исус врацел гу Апостолом назад: „И пришол и нашол их як шпя и повед Петрови: Симоне шпіиш? Немогол ши ані еден час неспац?“ (Ларко 14, 37—38).

(Далей будзе)

Б Е Р З А

Пшеница: бачка, потийска 127.50—130 славонска 127.50—130 среднє-бачка 127.50—130, сримска 125—127.50 и горњобанатска 122.50—127.50

Кукурица: Бачка и сримска 65—66, 68—70.

Ярец бачки и сримски не нотира.

Каждай свидомий Русин ма ше зачленіц до Союза.

Читайце и ширце „Зарю“